

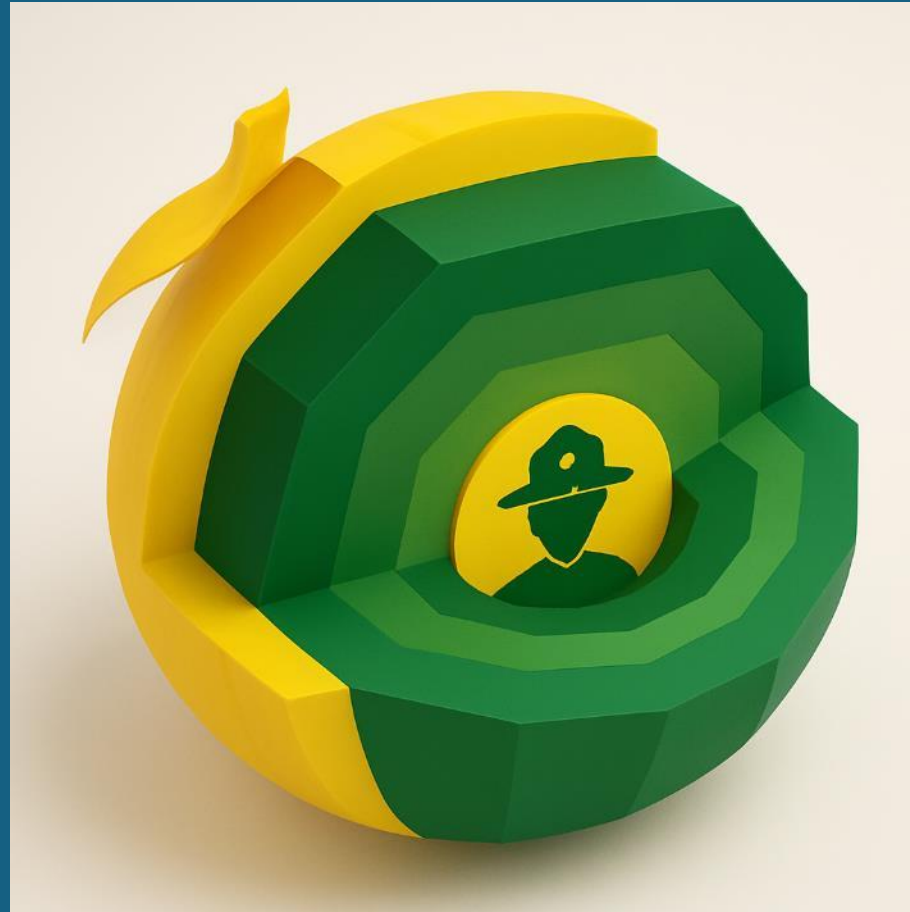

ZAVAROVANA OBMOČJA

mag. Tina Mikuš
Ministrstvo za naravne vire in prostor

Strokovno usposabljanje za naravovarstvene in prostovoljne nadzornike 2025
(22. in 23. 9. 2025)

KDO / OD KOD STE?
ZAKAJ STE DANES TUKAJ ?

1.

**Kaj so
ZAVAROVANA
OBMOČJA?**

2.

**KATEGORIJE
ŠIRŠA IN OŽJA
ZO**

3.

**USTANAVLJANJE
ZO**

4.

**UPRAVLJANJE
ZO**

5.

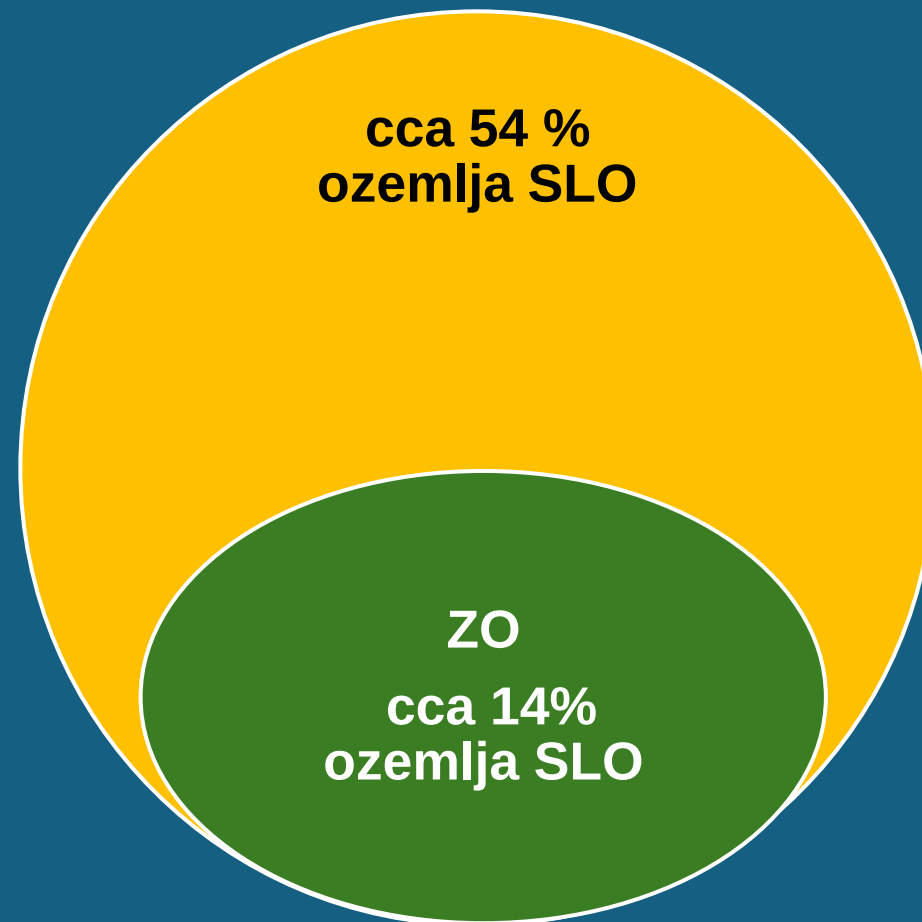
**REŽIMI IN
USMERITVE V
ZO**

6.

**NEPOSREDNI
NADZOR V
ZO**

OBMOČJA S STATUSOM

OBMOČJA S STATUSOM

- Zavarovana območja
- Naravne vrednote
- Ekološko pomembna območja
- Območja Natura 2000

Status mednarodno VAROVANIH OBMOČIJ

- **UNESCO – seznam svetovne dediščine**
 - Škocjanske jame,
 - Prvinski bukovi gozdovi Karpatov in drugih Starodavni regij Evrope» (gozdna rezervata Pragozd Krokar in Snežnik-Ždrocle)
 - kolišča na Ljubljanskem barju, dediščina živega srebra v Idriji, Plečnikova Ljubljana)
- **UNESCO MAB – program človek in biosfera –** biosferna območja (Julijske Alpe, Kozjansko - Obsotelje, Kras, Mura) čezmejno območje Julijske Alpe
- **UNESCO Global Geoparks**
 - Idrija, Karavanke
- **Ramsarska konvencija o mokriščih** (RAMSARSKE LOKALITETE: Škocjanske jame, Sečoveljske soline, Cerknjsko jezero)

Kaj so ZAVAROVANA
OBMOČJA?

KAJ JE
ZAVAROVANJE?

KAJ JE ZAVAROVANJE?

NAJSTAREJŠI INSTRUMENT ZA OHRANJANJE NARAVE

(varstvo biotske raznovrstnosti, krajinske
pestrosti in naravnih vrednot)

JE TUDI INSTRUMENT ZA:

SPODBUJANJE TRAJNOSTNEGA RAZVOJA OBMOČJA, KI TEMELJI NA EKOSISTEMSKIH STORITVAH

*(obnavljanje vodnih virov, zagotavljanje
čistega zraka, sprostitev ljudi v naravnem
okolju, krepitev prepoznavnosti območja)*

KREPITEV DODATNIH RAZVOJNIH PRILOŽNOSTI

*(razvoj blagovne znamke, nova delovna
mesta, zagotavljanje novih turističnih
kapacitet, uveljavljanje usklajenih
mehanizmov za podporo prebivalcem)*

DOSEGANJE MEDNARODNIH STATUSOV IN VKLJUČEVANJE V MEDNARODNO PRIZNANA OBMOČJA

KAJ SO ZAVAROVANA OBMOČJA ?

SO REZULTAT UKREPA VARSTVA
NARAVNIH VREDNOT in
sestavin BIOTSKE RAZNOVRSTOSTI (zavarovanja)

KAJ SO ZAVAROVANA OBMOČJA ?

ZO so območja narave,
kjer je velika

**ABIOTSKA, BIOTSKA IN KRAJINSKA
RAZNOVRSTNOST**

ter velika gostota in raznolikost
NARAVNIH VREDNOT.

DEFINICIJA za širša ZO iz ZON

KAJ SO ZAVAROVANA OBMOČJA ?

ZO je območje kopnega ali morja, ki je namenjeno varstvu in ohranitvi biodiverzitete in naravnih in kulturnih virov, s katerimi se upravlja prek pravnih ali drugih učinkovitih sredstev.

DEFINICIJA po IUCN - *International Union for Conservation of Nature* /
Svetovna zveza za varstvo narave

KATEGORIJE ZO V SLOVENIJI

(64 – 71. člen ZON)

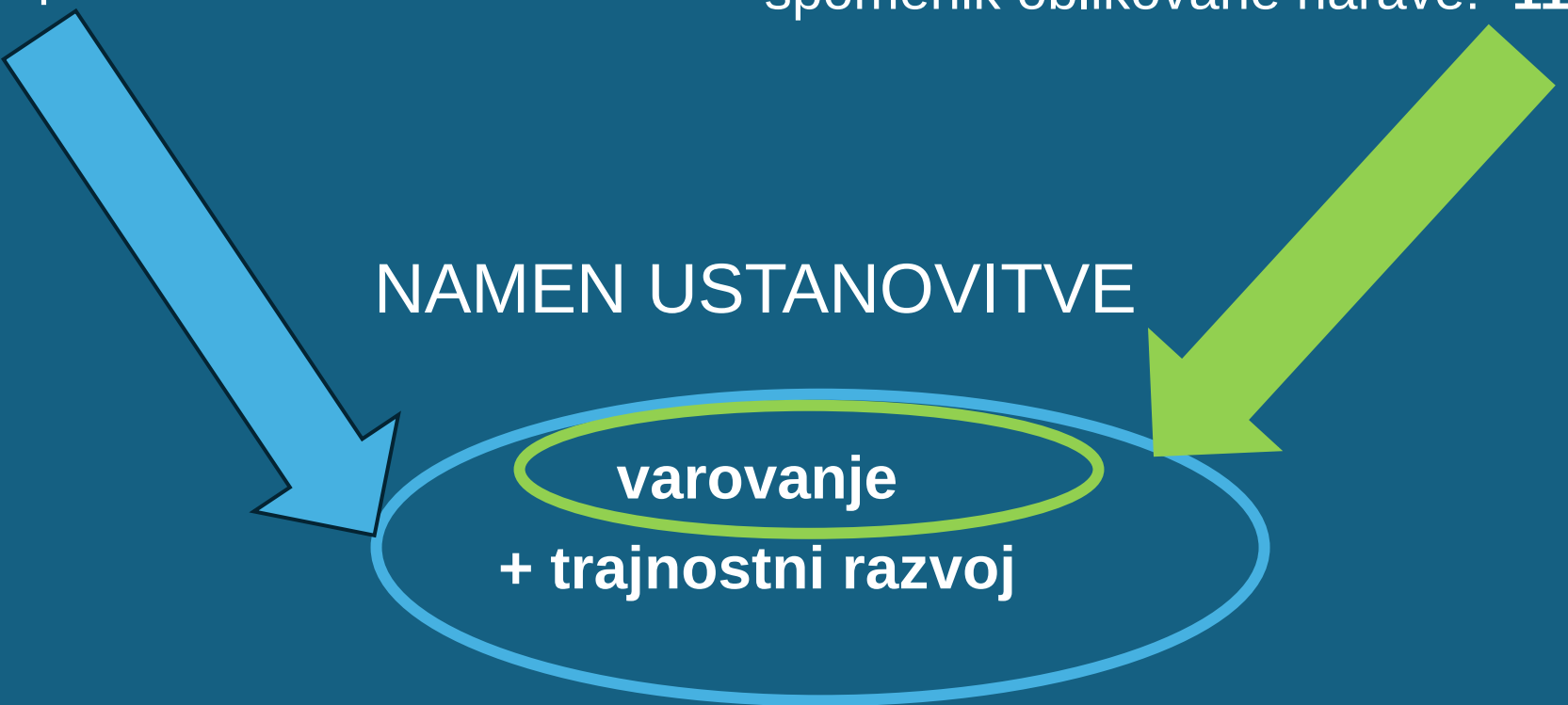
ŠIRŠA ZO

- narodni park: **1**
- regijski park: **4**
- krajinski park: **47**

OŽJA ZO

- strogi naravni rezervat: **1**
- naravni rezervat: **62**
- naravni spomenik: **1097**
- spomenik oblikovane narave: **113**

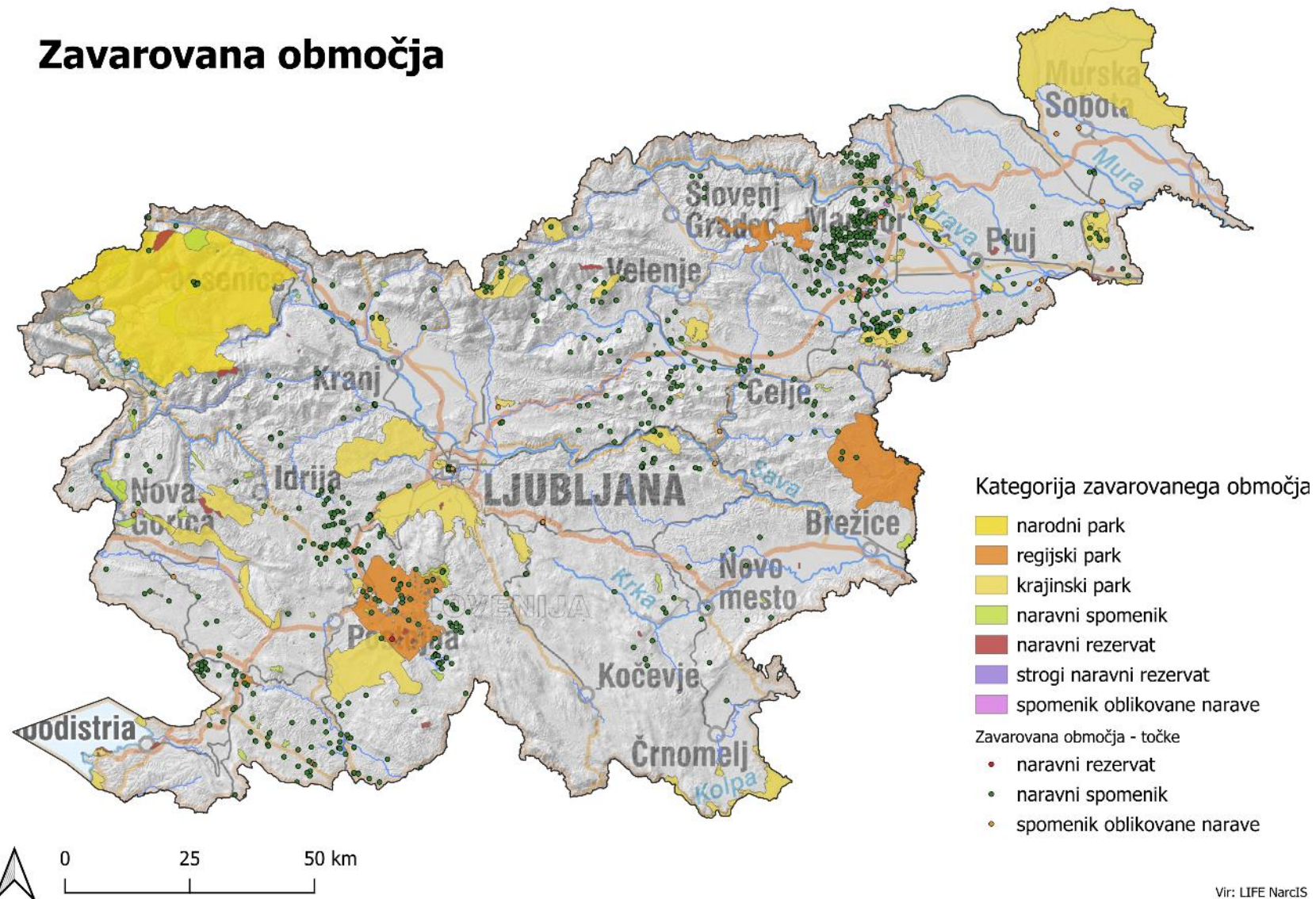
NAMEN USTANOVITVE

varovanje
+ trajnostni razvoj

ZAVAROVANA OBMOČJA V SLOVENIJI

Zavarovana območja

ZAVAROVANA OBMOČJA

(kategorizacija po IUCN)

- kategorija Ia: Strogi naravni rezervat
- kategorija Ib: Naravno območje
- kategorija II: Narodni park
- kategorija III: Naravni spomenik ali pojav
- kategorija IV: Zavarovani habitati rastlinskih in živalskih vrst
- kategorija V: Zavarovana krajina (kopenska/morska)
- kategorija VI: Zavarovano območje upravljanja virov

PRIMERJAVA ZO IUCN / ZON

II/V	V/II	V	VI	IV	III	I
narodni park	regijski park	krajinski park		naravni rezervat	naravni spomenik	strogi naravni rezervat

Narodni park

....je veliko območje
s številnimi naravnimi vrednotami ter z veliko biotsko raznovrstnostjo.

- v pretežnem delu NP je prisotna prvobitna narava z ohranjenimi ekosistemi in naravnimi procesi,
- v manjšem delu NP so lahko tudi območja večjega človekovega vpliva, ki pa je skladno povezan z naravo. (69. čl. ZON)

2 • Regijski park

... obsežno območje regijsko značilnih ekosistemov in krajine, z večjimi deli prvobitne narave in območji naravnih vrednot, ki se prepletajo z deli narave, kjer je človekov vpliv večji, vendar pa uravnotežen z naravo. (70. čl. ZON)

Foto: Tine Schein

Krajinski park je območje s poudarjenim kakovostnim in dolgotrajnim prepletom človeka z naravo, ki ima veliko ekološko, biotsko ali krajinsko vrednost. (71. čl. ZON)

Primer: Krajinski park Ljubljansko barje

Foto: Matevž Lenarčič

NARAVNI SPOMENIK

je območje, ki vsebuje eno ali več naravnih vrednot, ki imajo izjemno obliko, velikost, vsebino ali lego ali so redek primer naravne vrednote.

(64. čl ZON) - v ZON so spl. prepovedi, ki so lahko določijo v aktu o zavarovanju

STROGI NARAVNI REZERVAT je

- območje naravno ohranjenih geotopov*,
- življenjskih prostorov ogroženih, redkih ali značilnih rastlinskih ali živalskih vrst ali
- območje, pomembno za ohranjanje biotske raznovrstnosti,

kjer potekajo naravni procesi brez človekovega vpliva. (65. čl. ZON) – prepovedano zadrževanje, razen nadzora in izjemoma tudi znanstveno raziskovalnega in učno vzgojnega dela

*geotop – del geosfere z geološkimi, geomorfološkimi in hidrološkimi značilnostmi (ZRC SAZU)

NARAVNI REZERVAT je

- območje geotopov ,
- življenjskih prostorov ogroženih, redkih ali značilnih rastlinskih ali živalskih vrst ali
- območje, pomembno za ohranjanje biotske raznovrstnosti,

ki se z uravnoteženim delovanjem človeka tudi vzdržuje. (66. čl. ZON) - v ZON spl. prepovedi, ki so lahko določene v aktu o zavarovanju

*geotop – del geosfere z geološkimi, geomorfološkimi in hidrološkimi značilnostmi (ZRC SAZU)

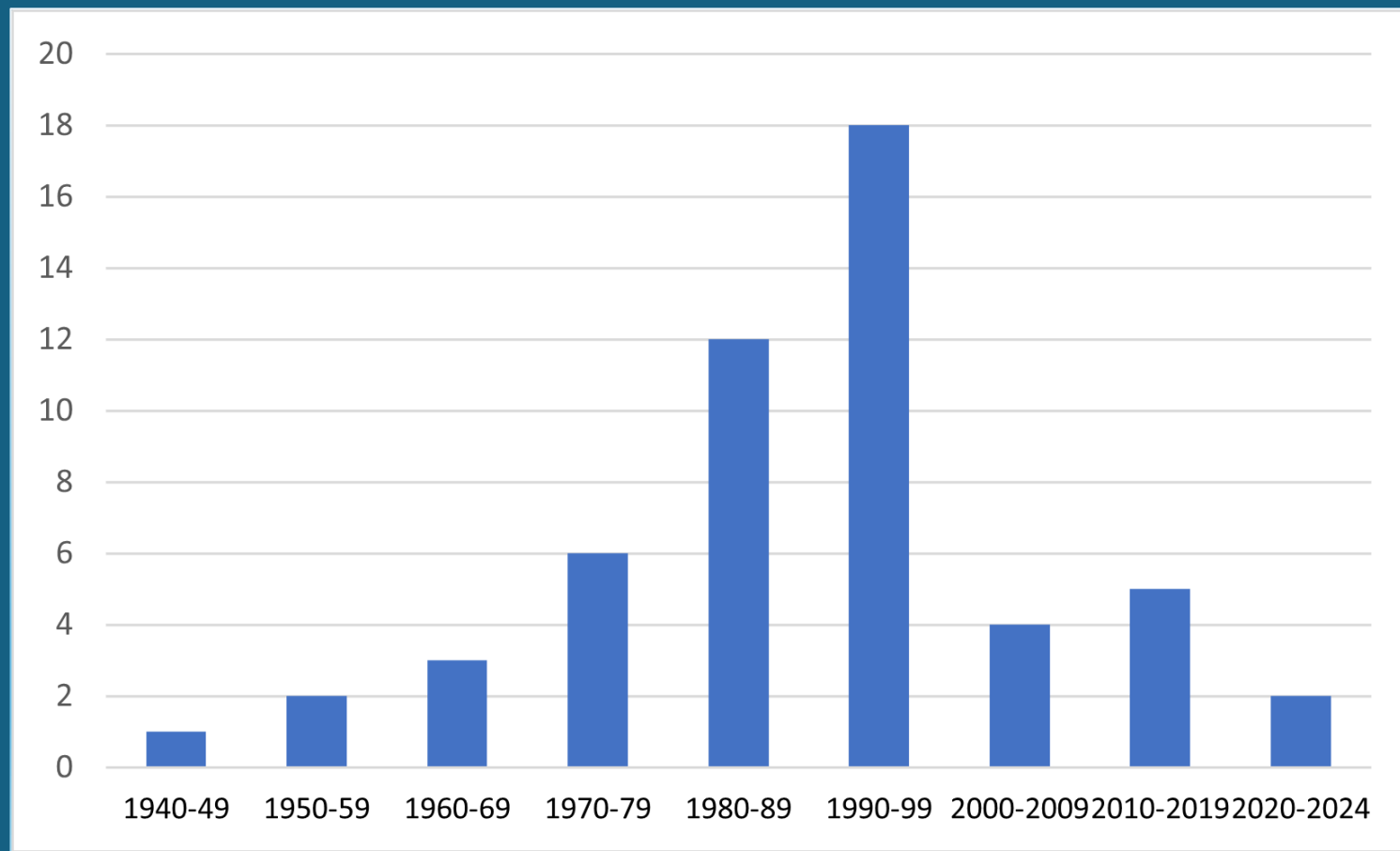

KRONOLOGIJA USTANAVLJANJA ZO

1872 - SVET: Yellowstone
(ZDA)

1909 - EVROPA: Švedska – 9
narodnih parkov

1924 - SLOVENIJA – Alpski
varstveni park v Dolini
Triglavskih jezer

Rakov Škocjan, 1949

Debeli rtič, 2018

Regijski park Pohorje, 2024

Krajinski park Središče ob Dravi, 2019

KP Češeniške in Prevojske gmajne, 2023

RAZLOGI ZA USTANOVITEV ZO

- **DEJANSKA ALI POTENCIALNA OGROŽENOST:**
 - NV,
 - EPO,
 - območja Natura 2000,
- **ČE NI MOGOČE DOSEČI VARSTVENEGA CILJA Z DRUGIMI**
razpoložljivimi varstvenimi ukrepi
- **USKLAJEVANJE IN ENOTNO USMERJAJE VSEH RAVNANJ NA OBMOČJU** v smislu trajnostnega razvoja ter uravnoveženega vzpostavljanja in razvijanja parkovne infrastrukture

3 KDO USTANOVI ZAVAROVANO OBMOČJE?

... na državnem nivoju

- **DRŽAVNI ZBOR:**
 - narodni park in
 - ZO izjemnega pomena za državo ali velikega mednarodnega pomena.
- **VLADA:** v vseh drugih primerih
 - Vlada sama,
 - skupaj Vlada in občina/občine

... na lokalnem nivoju

pristojni organ lokalne skupnosti; praviloma je to **OBČINSKI SVET.**

- ena občina, ali
- več občin

SKUPNO
ZAVAROVANJE

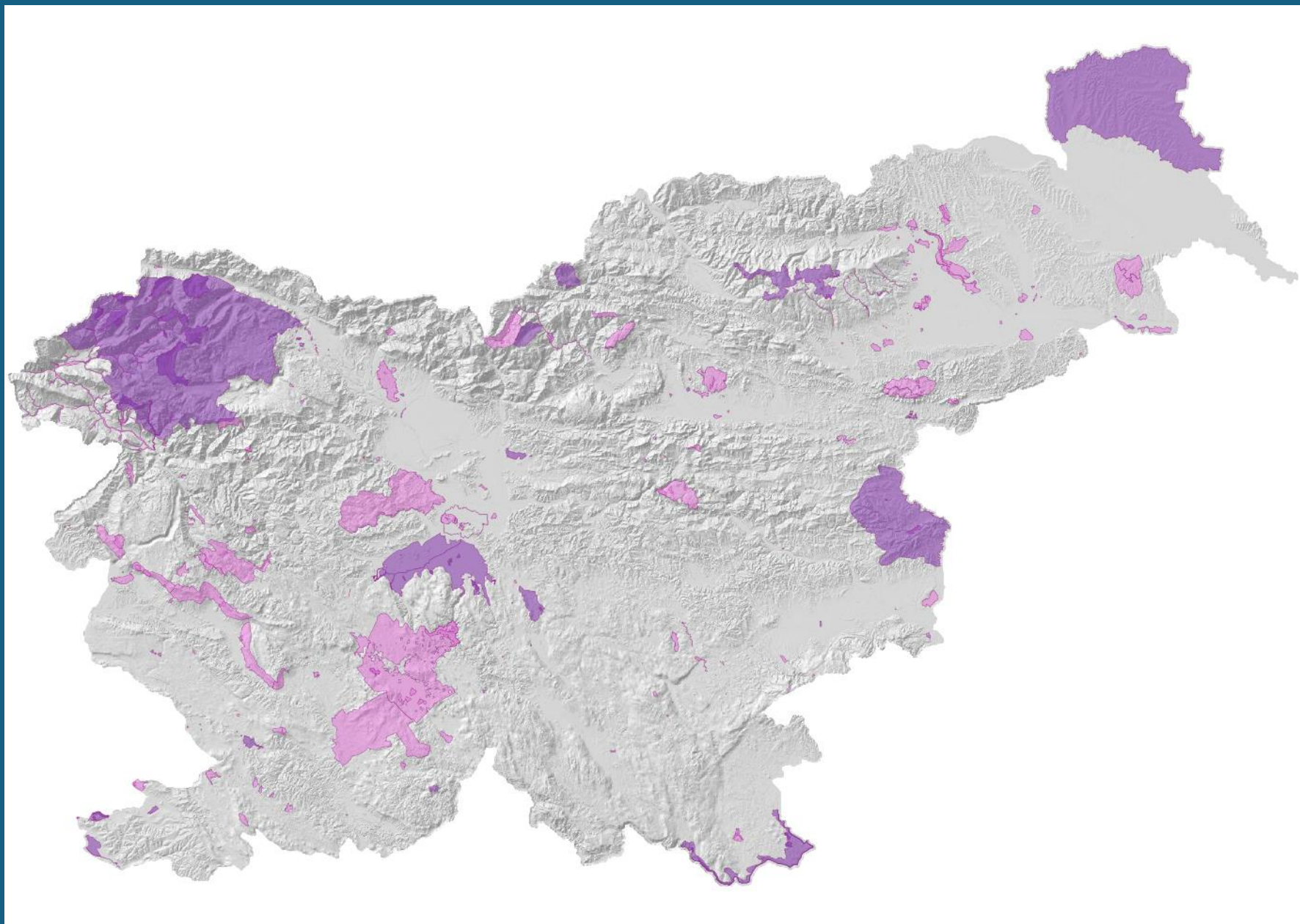
ZO, ki jih je ustanovila država in ZO, ki jih je ustanovila občina, se lahko prekrivajo – ukrepi varstva ne smejo biti v nasprotju.

SKUPNO ZAVAROVANJE

ČE je VEČ USTANOVITELJEV HKRATI,

- začne akt o zavarovanju veljati, ko ga sprejmejo vsi ustanovitelji v enakem besedilu. (Krajinski park Radensko polje - uredba/odlok)
- V aktu o ustanovitvi se določi tudi način izvajanja ustanoviteljskih pravic in obveznosti.
- Ustanoviteljice s pogodbo podrobneje uredijo medsebojna razmerja.
- **... POMENI SKUPNO:**
 - Sofinanciranje delovanja ZO
 - Zagotovitev upravljanja
 - Sodelovanje pri nadzoru

3 DRŽAVNA IN OBČINSKA ZO

KAKO SE USTANOVI ZO?

ZAVOD RS ZA VARSTVO NARAVE:

Strokovni predlog (z utemeljitvijo, prostorsko opredelitvijo, cilji zavarovanja, predlogi režimov itd.)

DRŽAVA, OBČINA:

Osnutek akta o zavarovanju (tudi: upravljanje, finančni viri)

Seznanitev javnosti/javna predstavitev (30/60 dni; pripombe)

Predlog akta o zavarovanju (s stališči do pripomb)

Sprejem akta o zavarovanju

VSEBINA AKTA O ZAVAROVANJU ZO

(49. in 53. člen ZON) zajema:

1. ENO (ALI VEČ) NARAVNIH VREDNOT z njenim obsegom in sestavinami,
2. NAMEN zavarovanja,
3. PRAVILA RAVNANJA oziroma varstveni režim in razvojne usmeritve,
4. določitev NAČINA OPRAVLJANJA NALOG, potrebnih za zagotovitev namena zavarovanja,
5. MEJO zavarovanega območja,
6. VRSTO zavarovanega območja,
7. NAČIN IZVAJANJA JAVNE SLUŽBE za upravljanje ZO (režijski obrat, javni zavod, koncesionar),
8. morebitno obveznost sprejema NAČRTA UPRAVLJANJA (obvezno za NP in RP),
9. FINANČNE VIRE za izvajanje zavarovanja in razvoj lokalnega prebivalstva.

UPRAVLJANJE ZO (59. čl. ZON + akt o zavarovanju)

Je opravljanje nalog:

- varstva NV in
- nalog, ki so potrebne za izpolnitev namena in ciljev, zaradi katerega je bilo območje zavarovano (določene v aktu o zavarovanju).

Uresničevanje uspešnega varstva narave in
spodbujanje želenega razvoja zagotavlja predvsem njihovo
aktivno upravljanje,
ki ga določamo z
NAČRTI UPRAVLJANJA.

UPRAVLJAVCI

ŠIRŠA ZO

NARODNI PARK:

1. TNP – javni zavod, država, sedež na Bledu

REGIJSKI PARKI:

1. Regijski park Škocjanske jame – javni zavod, država, sedež v Škocjanu
2. Kozjanski park – javni zavod, država, sedež v Podsredi
3. Notranjski regijski park – javni zavod, občina, sedež v Cerknici
4. Regijski park Pohorje – ZRSVN, država in 6 občin, sedež v Mariboru

KRAJINSKI PARKI:

1. KP Goričko - javni zavod, država, sedež v Gradu
2. KP Ljubljansko barje – javni zavod, država, sedež v Notranjih Goricah
3. KP Kolpa - javni zavod, država, sedež v Adlešičih
4. KP Strunjan - javni zavod, država, sedež v Strunjanu
5. KP Radensko polje – javni zavod, občina Grosuplje in država, Grosuplje
6. KP Sečoveljske soline - koncesionar, država, sedež v Seči
7. KP Logarska dolina – režijski obrat občine Solčava
8. KP Pivška presihajoča jezera – javni zavod, občina Pivka
9. KP Tivoli, Rožnik, Šišenski hrib – koncesionar, občina Ljubljana
10. KP Debeli rtič – režijski obrat, občina Ankaran
11. KP Središče ob Dravi – režijski obrat, občina, sedež v Središču ob Dravi
12. KP Lahinja – javni zavod RIC Bela krajina, občina Črnomelj
13. KP Zgornja Idrija - javni zavod, občina, sedež v Idriji
14. KP Češeniške in Prevojske gmajne – ministrstvo MNVP

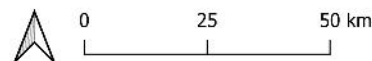
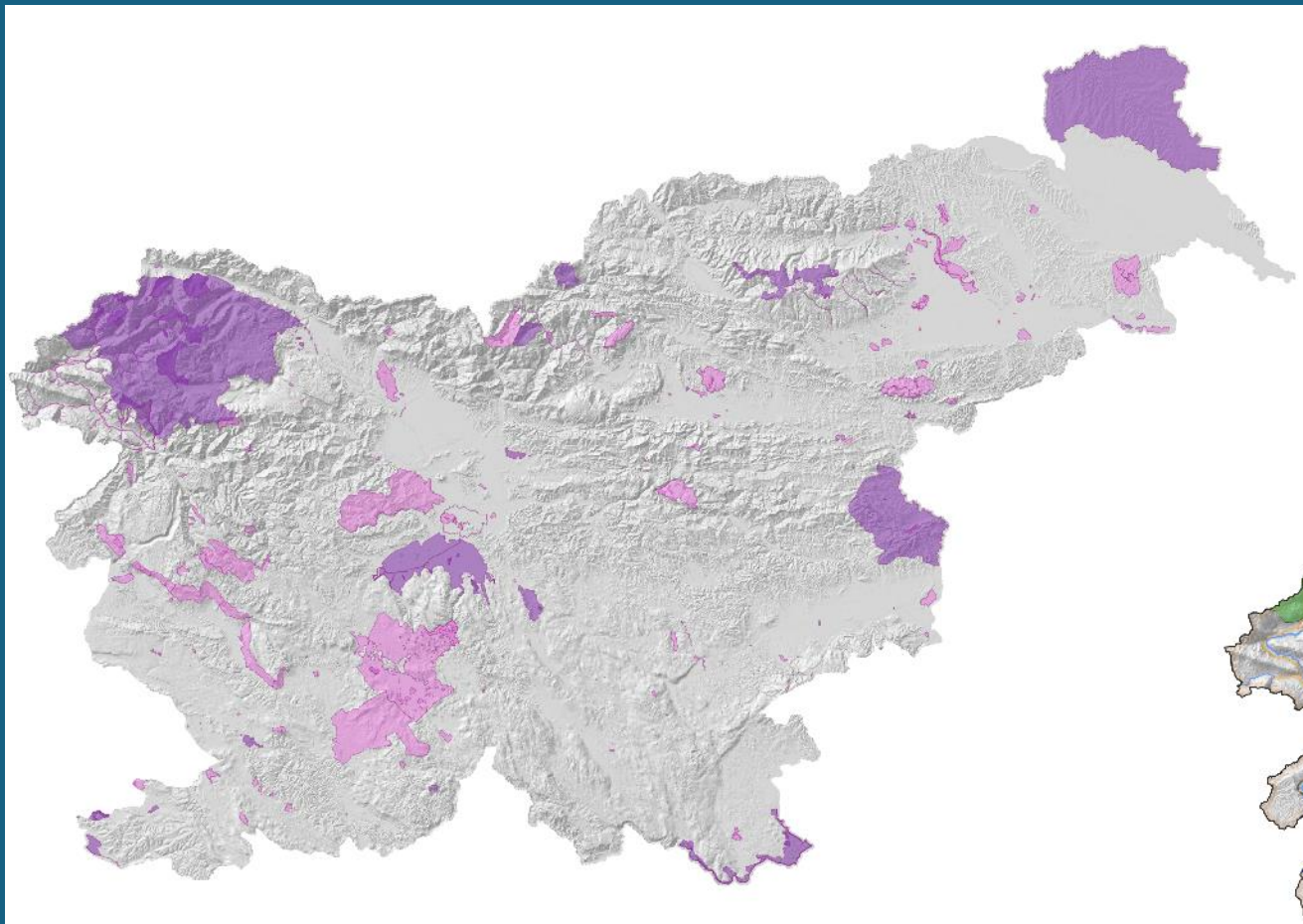
UPRAVLJAVCI

OŽJA ZO

NARAVNI REZERVATI:

1. Naravni rezervat Škocjanski zatok - koncesionar, država, sedež v Serminu
2. Naravni rezervat Zelenci – režijski obrat, MNVP
3. Naravni rezervat glinokopni bajerji z okolico na Bobovku pri Kranju – ni upravljavca, upravljaljske naloge opravljata ZRSVN, občina Kranj
4. Naravnem rezervatu Ormoške lagune - koncesionar, država

4 ZO, KI IMAJO UPRAVLJAVCE

POVEZOVANJE UPRAVLJAVCEV ZO

Ideje o medsebojnem povezovanju naravnih parkov niso nove:

- 19. maj 2000 – **LISTINA O PARTNERSTVU** (TNP, KP, PŠJ)
- **20.10.2011 – DOGOVOR O USTANOVITVI SKUPNOSTI ZAVAROVANIH OBMOČIJ SLOVENIJE**
(podpisan v Notranjih Goricah, KP Ljubljansko barje)

Listina o partnerstvu

- 19. maj 2000 v Podsredi, Kozjanski park
- podpisana LISTINA O PARTNERSTVU med:
 - Triglavskim narodnim parkom,
 - Regijskim parkom Škocjanske jame in
 - Kozjanskim regijskim parkom

LISTINA O PARTNERSTVU

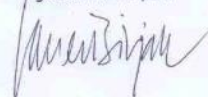
Triglavski narodni park
Kozjanski regijski park
Regijski park Škocjanske jame

se svečano zavezuje:

- ❖ da bomo s partnerskim sodelovanjem prispevali k ohranjanju skladnosti med gospodarsko rabo, naravo in kulturo, varovali naravo in podpirali kulturno izročilo zavarovanih območij
- ❖ da bomo usklajevali skupne naloge, interese varstva narave in trajnostnega razvoja tako, da bomo pripravljali skupne rešitve za izboljšanje varstva zavarovanih območij v Sloveniji
- ❖ da bomo usklajevali skupne naloge in ukrepe na strokovnem, izobraževalnem, informacijskem, upravljalškem in promocijskem področju in jih vključevali v letne programe
- ❖ da se bomo povezovali in si medsebojno pomagali pri izobraževanju upravljalških služb in pri poenotenju metodologije upravljanja, to je načrtovanja, financiranja in urejanja pravnih in materialnih razmerij in bomo k partnerskemu sodelovanju povabili upravitelje drugih zavarovanih območij
- ❖ da si bomo prizadevali za usklajeno in učinkovito delovanje pristojnih strokovnih in drugih zainteresiranih služb na zavarovanih območjih
- ❖ da bomo z namenom hitrejšega doseganja varstvenih in razvojnih ciljev v zavarovanih območjih v okviru svojih upravljalških nalog in pristojnosti vzpodbujali medresorsko sodelovanje na področjih okolja in prostora, kulture, kmetijstva in gozdarstva, vzgoje in izobraževanja, turizma in regionalnega razvoja in še posebej sodelovanje med lokalnimi skupnostmi na zavarovanih območjih
- ❖ da bomo usklajevali in poenotili skupno delovanje v Federaciji evropskih parkov »Europarc«, v Mreži zavarovanih območij Alp na podlagi Alpske konvencije in v drugih mednarodnih programih in združenjih
- ❖ da bomo s pomočjo partnerstva vzpostavljali in vzpodbujali trajne prijateljske vezi med prebivalci zavarovanih območij
- ❖ da bomo skupaj z Ministrstvom za okolje in prostor oblikovali in dograjevali takšne programske, organizacijske in statusne rešitve, ki bodo prispevale k ohranjanju in uživanju naravnih ter kulturnih dobrin v zavarovanih območjih

Na gradu Podsreda, 19. maj 2000

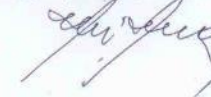
Triglavski narodni park

Kozjanski regijski park

Regijski park Škocjanske jame

Dogovor o ustanovitvi Skupnosti zavarovanih območij Slovenije

na pobudo KP Ljubljansko barje in
ob pravni pomoči KP Strunjan
(mag. Marko Starmana)
in sodelovanju še z 9 ZO:

20.10.2011

**11 NARAVNIH
PARKOV**

v Notranjih Goricah

(SEDEŽ JZ KP Ljubljansko barje)

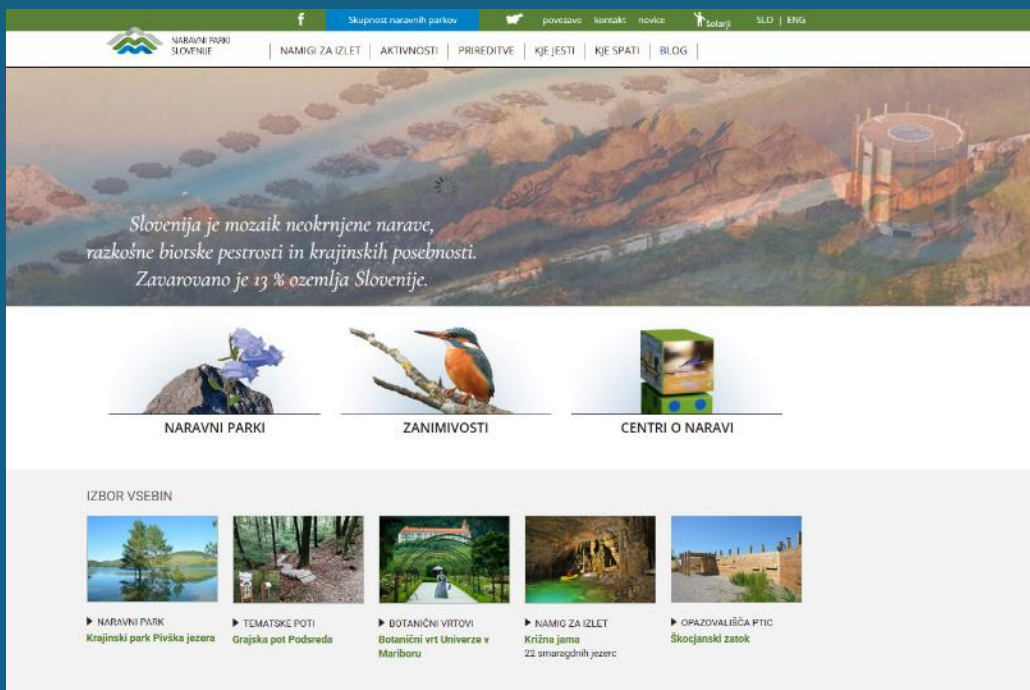

Skupnost naravnih parkov Slovenije, 11 ZO

DANES

Skupnost naravnih parkov Slovenije

18 članov

Vsako leto
predseduje drugo
ZO:

- V letu 2025 - KP
Debeli rtič
- V letu 2026 - TNP

Triglavski narodni park
Kozjanski regijski park
Notranjski regijski park
Regijski park Pohorje
Regijski park Škocjanske jame
Krajinski park Debeli rtič
Krajinski park Goričko
Krajinski park Kolpa
Krajinski park Lahinja
Krajinski park Ljubljansko barje
Krajinski park Logarska dolina
Krajinski park Pivška jezera
Krajinski park Radensko polje
Krajinski park Sečoveljske soline
Krajinski park Strunjan
KP Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib
Krajinski park Zgornja Idrijca
Naravni rezervat Škocjanski zatok

NARAVNI PARKI v skupnosti parkov

Triglavski narodni park

Kozjanski regijski park

Notranjski regijski park

Regijski park **Pohorje**

Regijski park **Škocjanske jame**

Krajinski park **Debeli rtič**

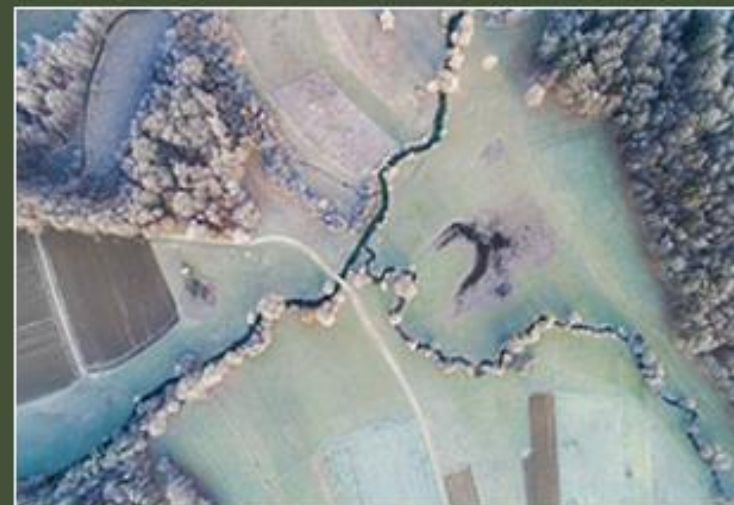
Krajinski park **Goričko**

Krajinski park **Kolpa**

Krajinski park **Lahinja**

Krajinski park **Ljubljansko barje**

Krajinski park **Logarska dolina**

Krajinski park **Pivška jezera**

Krajinski park **Radensko polje**

Krajinski park **Sečoveljske soline**

Krajinski park **Strunjan**

KP **Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib**

Krajinski park **Zgornja Idrijca**

Naravni rezervat **Škocjanski zatok**

RAZLIČNI NAMENI IN CILJI VARSTVA

Vsako posamezno ZO ima posebne značilnosti narave in zato tudi različne cilje in namene varstva ter različne varstvene režime.

Npr.

1. **TNP** ima izrazite značilnosti visokogorskega sveta z njemu značilnimi rastlinskimi in živalskimi vrstami ter naravnimi vrednotami.
2. **PŠJ** ohranja jamski svet in upravlja z UNESCO dediščino.
3. **KP** ter **KPG** in **KPK** v prvi vrsti spodbujajo ekstenzivno kmetijsko rabo, zlasti ohranjanje visokodebelnih sadovnjakov in razvoj blagovnih znamk, **KPK** pa še z ohranjanjem vrst in habitatov povezanih z reko Kolpo.
4. **KPLB** in **KPRP** namenjata pozornost ohranjanju ekstenzivnih mokrotnih travnikov, **KPLB** pa še z upravljanjem z UNESCO dediščino.
5. **KPS** in **KPSS** se pri upravljanju predvsem srečujeta z morsko problematiko, solinami in kulturno dediščino.

UPRAVLJANJE ZO

3 PRIORITETE:

Prioriteta I.: varstvene upravljaljske in nadzorne naloge
(cca 60 - 70 %)

Prioriteta II.: naloge urejanja obiska in ozaveščanja javnosti
(cca 20 - 30%)

Prioriteta III.: razvojne naloge
(cca 0 - 15%)

NALOGE UPRAVLJAVCEV ZO

prioriteta I. – NALOGE OHRANJANJA NARAVE IN NADZORA

1. Izvajanje aktivnosti in ukrepov za varstvo vrst, habitatnih tipov, ekosistemov, območij Natura 2000, naravnih vrednot in krajine
2. Priprava NU ZO in njihovo izvajanje
3. Izvajanje neposrednega nadzora v naravi
4. Omogočanje pogojev za ključne življenjske faze najbolj ogroženih vrst ter za ohranjanje najbolj občutljivih naravnih vrednot
5. Spremljanje kazalnikov stanja narave v ZO ter izvajanje potrebnih ukrepov
6. Sodelovanje s kmeti in drugimi deležniki z namenom izvajanja nalog s katerimi se zagotavlja cilje ZO
7. Sodelovanje z ZRSVN in ostalimi ZO (mnenja, baze podatkov, NV akcije...)
8. Ekološko obnavljanje razvrednotenih območij in njihovo vzdrževanje

NALOGE UPRAVLJAVCEV ZO

prioriteta II. – UREJANJE OBISKA IN OZAVEŠČANJA JAVNOSTI

1. Zagotavljanje poteka obiska, ki je ustrezen z vidika varstva narave in obiskovalcev (usklajevanje obiska, razporejanje, vodenje obiskovalcev, usmerjanje,...)
2. Nameščanje in vzdrževanje infrastrukture za obiskovanje ZO, razvijanje informacijskih centrov, opazovališč ter druge dodatne infrastrukture za obiskovalce
3. Zagotavljanje prepoznavnosti ZO in ozaveščanja javnosti (priprava in širjenje tiskanega, elektronskega in drugega gradiva, dejavna udeležba pri organiziranju javnih dogodkov...)

NALOGE UPRAVLJAVCEV ZO

prioriteta III. – TRAJNOSTNO RAZVOJNE NALOGE

1. Usmerjanje in spodbujanje trajnostne rabe naravnih virov in drugih ravnanj v zavarovanih območjih
2. Razvijanje znamk ZO za pridelke in izdelke iz ZO
3. Sodelovanje z lokalnimi skupnostmi, pomoč lokalnemu prebivalstvu pri pridobivanju projektnih sredstev
4. Naloge za vključevanje ZO v turistično ponudbo ter spodbujanja naravi prijaznega turizma
5. Obnavljanje in vzdrževanje nepremičnin v upravljanju ZO
6. Uresničevanje ciljev varstva kulturne dediščine in drugih javnih interesov v skladu s predpisi in načrti upravljanja

NAČRT UPRAVLJANJA

PROGRAMSKO RAZVOJNI DOKUMENT

Obveznost določa: 60. čl. ZON + akti o zavarovanju

Določi načine izvajanja varstva naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti, rabe in upravljanja ter razvojne usmeritve ob upoštevanju potreb lokalnega prebivalstva.

Ključne vsebine upravljanja:

- določitev nalog ohranjanja narave (vključno z nalogami nadzora),
- urejanja obiska in ozaveščanja javnosti,
- spodbujanja razvoja - usmeritve

pripravi: upravljavec

strokovna pomoč: Zavod RS za varstvo narave

sprejme: Vlada RS / občinski svet (izjema: Parlament za Škocjanske jame)

NAČRT UPRAVLJANJA ZO - ZGRADBA

Vsebina NU je odvisna od:

- določil veljavnih sektorskih dokumentov na ZO
- določil 61. člena ZON in akta o zavarovanju
- kompleksnosti ZO z vidika razvojnih in varstvenih interesov

Vsebinski sklopi NU:

1. Povzetek
2. Uvodni del
3. Izhodišča za NU
4. Vizija, cilji, naloge in aktivnosti
5. Konkretizacija varstvenih režimov
6. Varstvene in razvojne usmeritve
7. Program izvajanja NU s kadrovskim in finančnim načrtom
8. Spremljanje izvajanja NU – merjenje učinkovitosti
9. Priloge

NAČRTI UPRAVLJANJA ZO NA DRŽAVNI RAVNI

Od 8 državnih javnih zavodov in 2 koncesionarjev imamo:

- 7 SPREJETIH NU (TNP, PŠJ, KP Sečoveljske soline, KP Strunjan, KP Goričko, NR Škocjanski zatok, KP Ljubljansko barje)
- 3 NU V PRIPRAVI (Kozjanski park, KP Radensko polje, KP Kolpa).

SPLOŠNI VARSTVENI REŽIMI V ZO

Na območju ZO se ne izvajajo posegi, opravljajo dejavnosti ali ravnanja v obsegu in na način, ki bi lahko ogrozil cilje in namene ZO, zlasti pa npr. ni dovoljeno:

- izvajati posegov in dejavnosti, ki bi lahko poslabšali ekološke razmere in posledično negativno vplivale na ugodno stanje rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov;
- izvajati posegov in dejavnosti na naravnih vrednotah na način, da se uničijo, poškodujejo ali bistveno spremenijo lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto, oziroma v obsegu in na način, ki znatno spremeni druge lastnosti naravne vrednote;
- izvajati posegov in dejavnosti, ki bi lahko spremenili za krajinski park značilno krajino;

Specifični:

- *urejati novih območij za pridobivanje mineralnih surovin*
- *graditi in postavljati objektov ali naprav na gorske vrhove, grebene, sedla, skalne osamelce, v naravna okna in na druga izpostavljena mesta*

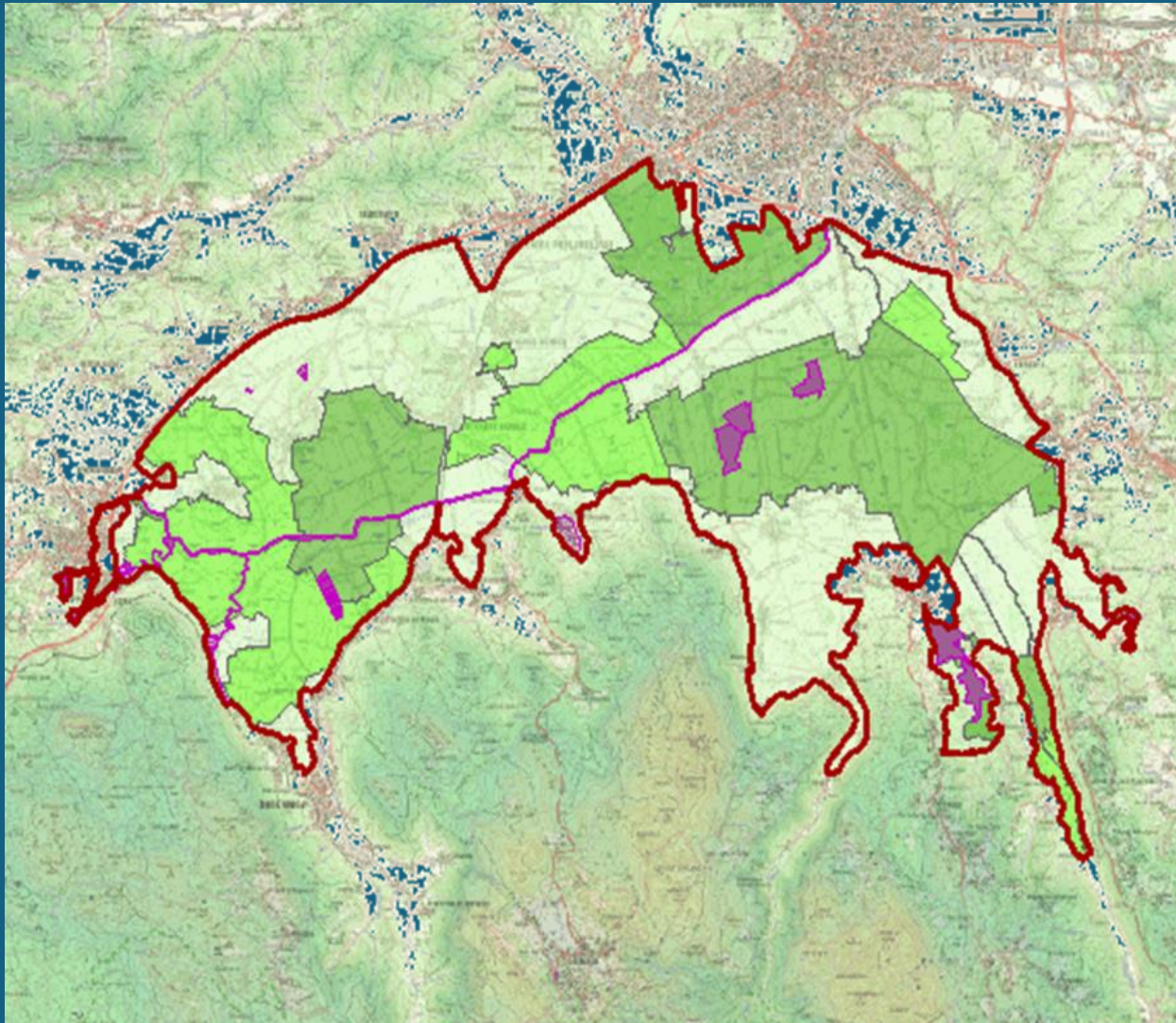
VARSTVENI REŽIMI V ZO

Se razlikujejo glede na VARSTVENA OBMOČJA:

- 1. VARSTVENO OBMOČJE** je naravovarstveno najpomembnejše območje ZO, ki je prednostno namenjeno uresničevanju varstva in ohranjanja narave.
- 2. VARSTVENO OBMOČJE** je naravovarstveno pomembno območje z dopuščeno tradicionalno rabo naravnih virov na način, ki je za naravo čim manj moteč.
- 3. VARSTVENO OBMOČJE** je namenjeno ohranjanju narave, ohranjanju poselitve ter spodbujanju trajnostnega razvoja, usklajenega s cilji ZO in določa splošni varstveni režim, ki velja za celotno ZO.

VARSTVENO OBMOČJE z VARSTVENIMI REŽIMI v ožjih ZO

VARSTVENI REŽIMI V VARSTVENIH OBMOČJIH

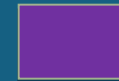
1. varstveno območje

2. varstveno območje

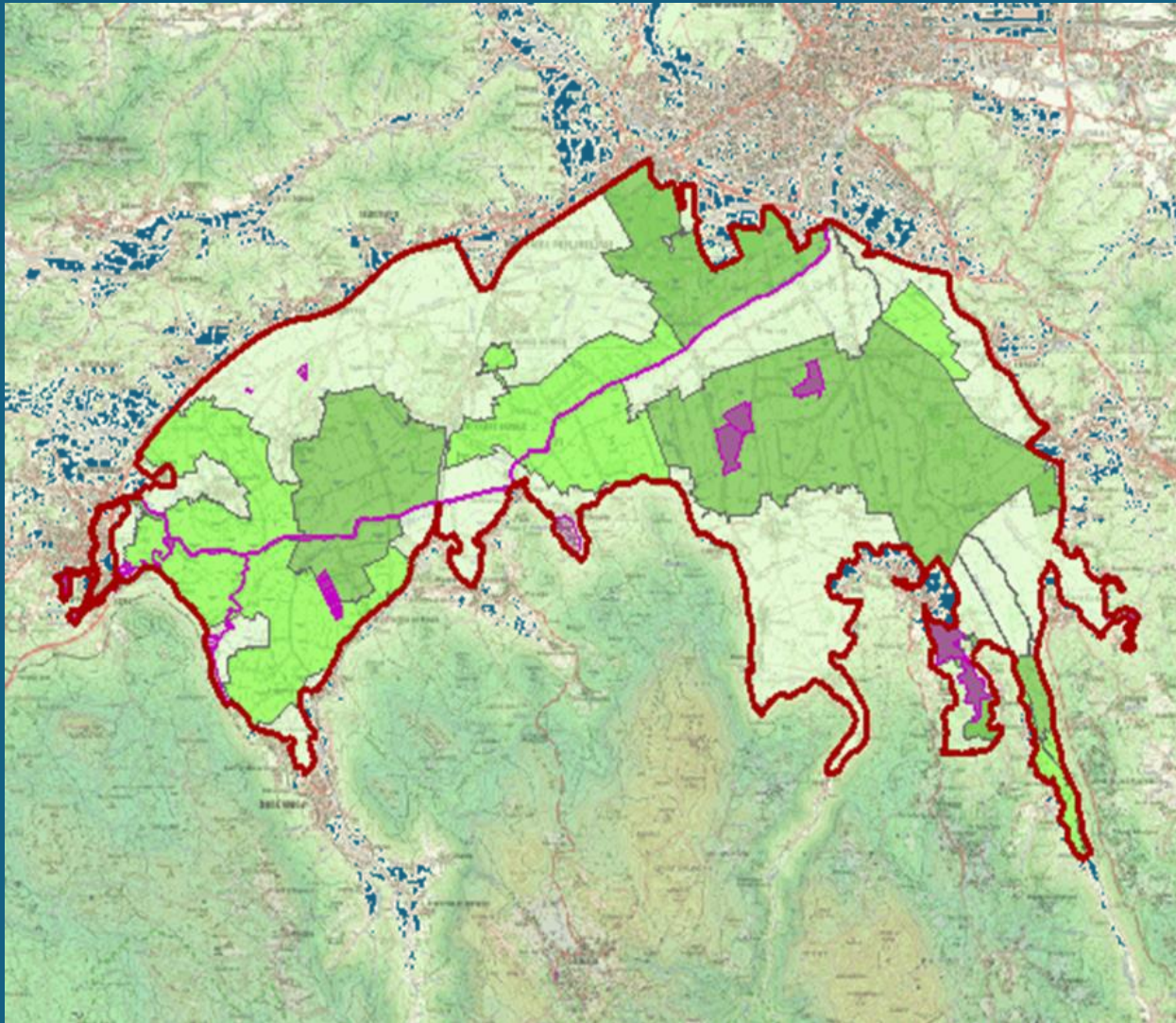

3. varstveno območje

ožja zavarovana območja

VARSTVENI REŽIMI V VARSTVENIH OBMOČJIH

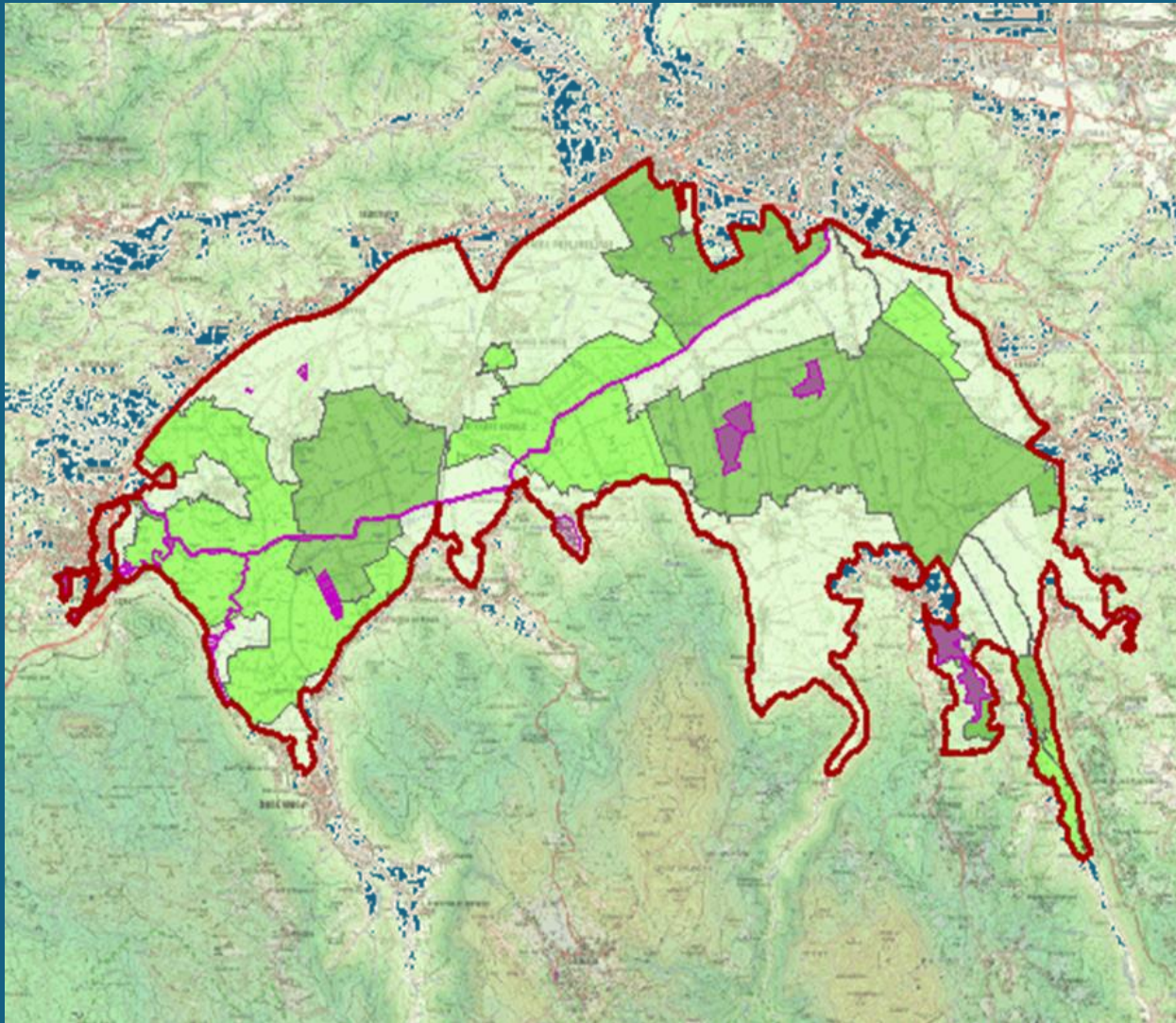

3. varstveno območje

Primer – ni dovoljeno:

- izvajati posegov in dejavnosti, ki bi lahko spremenili za krajinski park značilno krajino
- urejati novih območij za pridobivanje mineralnih surovin

VARSTVENI REŽIMI V VARSTVENIH OBMOČJIH

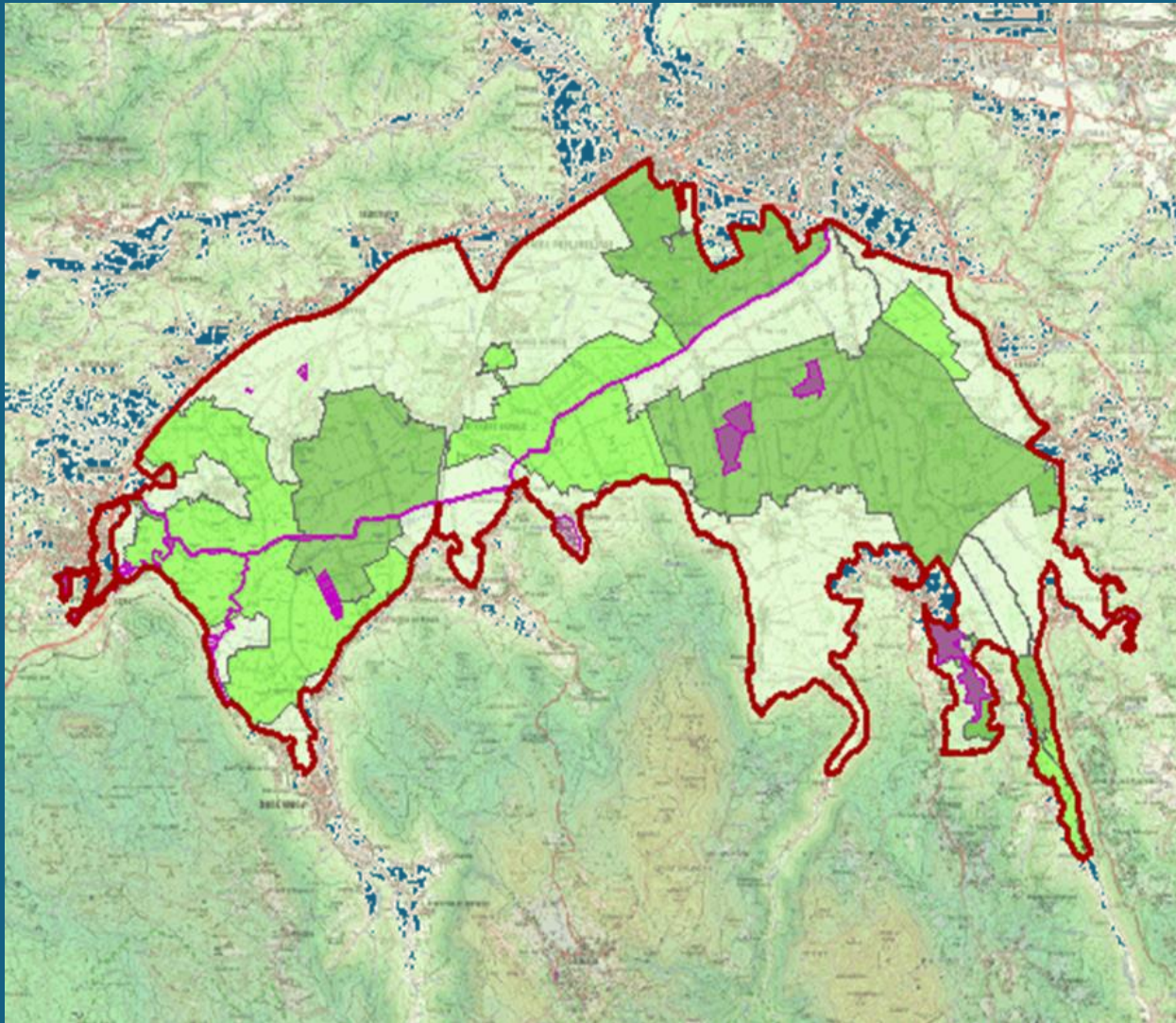

2. varstveno območje

Primer – ni dovoljeno:

- graditi novih objektov, razen kozolcev, čebelnjakov in senikov, ki so namenjeni izključno kmetijski dejavnosti

VARSTVENI REŽIMI V VARSTVENIH OBMOČJIH

1. varstveno območje

Primer – ni dovoljeno:

- izvajati melioracijska dela

NADZOR NAD UPRAVLJANJEM ZO

Za nadzor nad upravljanjem ZO ima ZO naslednje organe:

- **SVET ZAVODA** (člani so predstavniki ustanovitelja, lokalnih skupnosti, zainteresirane javnosti, lastnikov zemljišč, delavci ,...)
- **STROKOVNI SVET** (predstavnik ZRSVN, strokovnjaki iz vrst delavcev zavoda, zunanji strokovnjaki glede na delavna področja zavoda,...)

Mandat članov sveta zavoda in članov strokovnega sveta je 4 leta

IZVAJANJE NEPOSREDNEGA NADZORA

Pri opozarjanju in sankcioniranju kršitev varstvenih režimov je treba upoštevati:

- določila akta o zavarovanju ter ZON kadar akt o zavarovanju nima kazenskih določb
- območje, na katerega se varstveni režim nanaša
(meje parka, meje varstvenih območij)
- načrt upravljanja ZO
(predvsem poglavja konkretizacije varstvenih režimov)

NEPOSREDNI NADZOR - NALOGE

1. Neposredno spremljanje stanja v naravi v zvezi s posledicami, ki jih ima na varovane kvalitete narave nespoštovanje varstvenih režimov
2. Nadzor nad izvajanjem varstvenih režimov (pri tem je treba upoštevati konkretizacijo varstvenih režimov v NU)
3. Ugotavljanje dejanskega stanja pri kršitvah prepovedi in obveščanje inšpekcijskih organov
4. Opozarjanje oseb na varstvene režime zaradi preprečevanja kaznivih dejanj
5. Sankcioniranje kršitev

KAZENSKE DOLOČBE

1. Zakon o Triglavskem narodnem parku - 61. do 65. člen
2. Zakon o regijskem parku Škocjanske jame – 28. do 34. člen
3. Zakon o spominskem parku Trebče (Kozjanski park) – 25. do 27. člen

Primer:

- 62. člen ZTNP-1 (splošni varstveni režim) pravi, da je hujši prekršek pravne osebe , ki se kaznuje z globo od 25.000 do 200.000 EUR, če:
 1. izvaja posege in dejavnosti, ki bi lahko poslabšali ekološke razmere na območju narodnega parka in posledično negativno vplivali na ugodno stanje rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov ter habitatnih tipov, ki so pomembni za ohranjanje biotske raznovrstnosti (1. točka prvega odstavka 13. člena);
- V ZO, ki so zavarovana z uredbo in nimajo kazenskih določb, se uporabljajo kazenske določbe Zakona o ohranjanju narave (160., 160a, 161. in 161a. člen) v navezavi na varstvene režime, ki jih določa posamezen akt o zavarovanju.

NAJPOGOSTEJŠE KRŠITVE VARSTVENIH REŽIMOV

1. Nedovoljeno parkiranje, parkiranje in vožnja v naravnem okolju
2. Taborjenje in pikniki na nedovoljenih mestih
3. Hoja/vožnja s kolesom zunaj poti
4. Onesnaževanje, odlaganje smeti
5. Črne gradnje, zasipavanje z materialom
6. Nabiranje rastlin
7. Sekanje zarasti/mejic v nedovoljenem času
8. Izkoriščanje vode iz vodotokov
9. Sidranje na nedovoljenih mestih

6 DRUGE NALOGE

NARAVOVARSTVENIH NADZORNIKOV

1. vodijo obiskovalce,
2. spremljajo stanje ohranjenosti narave (npr. stanje naravnih vrednot, popisi vrst),
3. sodelujejo z zunanjimi sodelavci in jih spremljajo na terenu (monitoring, raziskave, snemanja),
4. urejajo, vzdržujejo parkovno infrastrukturo,
5. usmerjajo obisk,
6. sodelujejo z in svetujejo lokalnim prebivalcem,
7. sodelujejo s šolami,
8. sodelujejo pri predstavljanju ZO,
9. izvajajo čistilne akcije,
10. itd.

NAJPOMEMBNEJŠE ORODJE NARAVOVARSTVENIH NADZORNIKOV

**NAJPOMEMBNEJŠE ORODJE
NARAVOVARSTVENIH NADZORNIKOV**

komunikacija!!!

Varstvo narave je

DELO Z LJUDMI!!!

Varstvo narave je

...IN JE
ODLOČITEV
DRUŽBE!!!

NARAVA*

**je celota materialnega
(živega in neživega) sveta
in sestav z naravnimi zakoni
med seboj povezanih
ter soodvisnih delov in procesov.**

Sestavni del narave je tudi
ČLOVEK.

ŽIVA NARAVA:

Pestrost vrst

***OKOLJE**

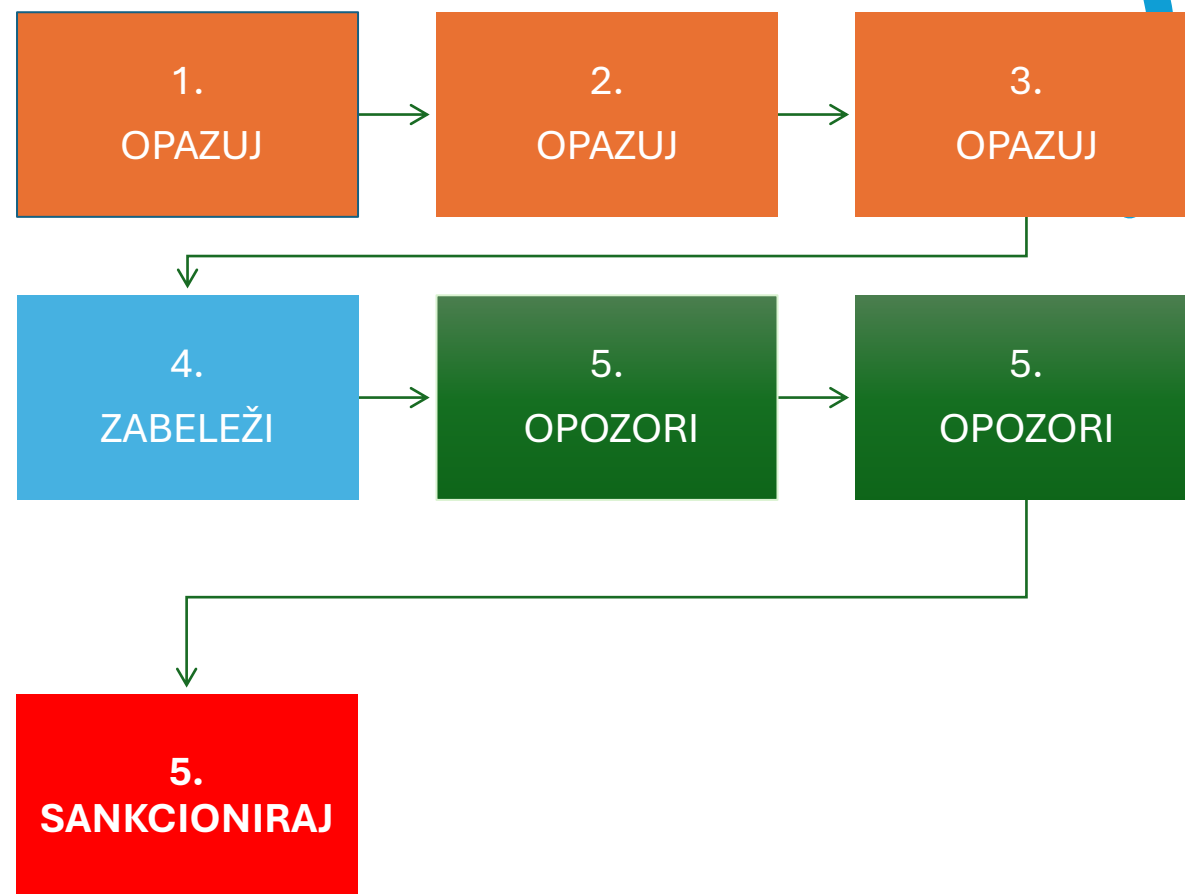
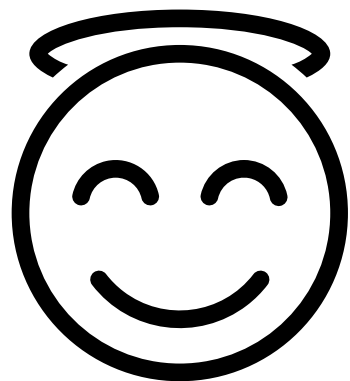
Tisti del narave, kamor seže
ali bi lahko segel vpliv
človekovega delovanja.

NARAVA*

je celota materialnega
(živega in neživega) sveta
in sestav z naravnimi zakoni
med seboj povezanih
ter soodvisnih delov in procesov.

PRAKTIČNI NASVET ZA NARAVOVARSTVENE NADZORNIKE

O.o.o. Z. O. O. S.

VEČ INFORMACIJ

Ministrstvo za naravne vire in prostor

Področje: narava

Teme:

- Naravni parki, naravni rezervati in naravni spomeniki
- Neposredni nadzor v naravi

VEČ INFORMACIJ O PROSTORSKIH PODATKIH:

LIFE NarcIS
<https://narcis.gov.si/>

The screenshot displays the LIFE NarcIS web application. The top navigation bar includes the LIFE NarcIS logo and several menu items: Moj NarcIS, Biodiverziteti, Naravovarstvo, QGIS, Spletni GIS, and Omežje. The main content area is titled 'Naravovarstvo' and 'Območja s statusom'. It features a search bar and a table of natural areas. The table has columns for Evidenčna številka, Ime območja, Vrsta, Datum določitve, Površina [ha], Ustanovitelj, and Upravljalci. To the right of the table are two maps of Slovenia: 'Naravne vrednote' (Natural Values) and 'Ekološko pomembna območja' (Ecologically Important Areas).

Evidenčna številka	Ime območja	Vrsta	Datum določitve	Površina [ha]	Ustanovitelj	Upravljalci
673	Pemško jezero - zoološki naravni spomenik	naravni spomenik		136,20	lokalna skupnost	
73	Vipava - območje jedra s spomeniki in znamenitostmi	naravni spomenik		47,23	lokalna skupnost	
5011	Regijski park Pohorje	regijski park	25. 05. 2024	5.179,13	država	Zavod Republike Slovenije za varstvo narave
5010	Kanjon reke Krke	naravni spomenik	15. 04. 2024	18,49	lokalna skupnost	
5009	Krajinski park Čestnitske in Prevojske gume	krajinski park	22. 04. 2023	411,42	država	
4095	Blatnice - nahajališče močvirne lozarice	naravni rezervat	30. 10. 2021	49,78	lokalna skupnost	
4096	Krajinski park Središče ob Dravi	krajinski park	10. 04. 2019	436,65	lokalna skupnost	Občina Središče ob Dravi
4093	Krajinski park Debeli rit	krajinski park	28. 07. 2018	337,94	lokalna skupnost	Občina Ankaran
5891	Spominski park Udin boršt	krajinski park	21. 07. 2018	1.754,38	lokalna skupnost	

Atlas okolja (Agencija RS za okolje)

Naravovarstveni atlas (Zavod RS za varstvo narave)

KONTAKTI

mag. Suzana Zupanc Hrastar,
mag. Jelena Hladnik,
mag. Tina Mikuš

Ministrstvo za naravne vire in prostor,
Direktorat za naravo,
Sektor za naravne vrednote in zavarovana območja

Dunajska cesta 47
1000 Ljubljana
Tel: 01 478-7481

suzana.zupanc-hrastar@gov.si,
jelena.hladnik@gov.si, tina.mikus@gov.si

AKTI O ZAVAROVANJU – državni nivo

1. Zakon o Triglavskem narodnem parku (Ur. l. RS, št. 52/10, 46/14 – ZON-C in 60/17)
2. Zakon o Regijskem parku Škocjanske jame (Ur. l. RS, št. 57/96 in 46/14 – ZON-C)
3. Zakon o Spominskem parku Trebče (Ur. l. SRS, št. 1-4/81 in 42/86, s spre.....)
4. Uredba o Krajinskem parku Goričko (Ur. l. RS, št. 101/03 in 46/14 – ZON-C)
5. Uredba o Krajinskem parku Kolpa (Ur. l. RS, št. 85/06 in 46/14 – ZON-C)
6. Uredba o Krajinskem parku Strunjan (Ur. l. RS, št. 107/04, 83/06, 71/08, 77/10 in 46/14 – ZON-C)
7. Uredba o Krajinskem parku Ljubljansko barje (Ur. l. RS, št. 112/08 in 46/14–ZON-C)
8. Uredba o Krajinskem parku Sečoveljske soline (Ur. l. RS, št. 29/01 in 46/14 – ZON-C)
9. Uredba o Krajinskem parku Radensko polje (Ur. l. RS, št. 104/11, 46/14–ZON-C in 80/18)
10. Uredba o naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Ur. l. RS, št. 75/13 in 46/14 – ZON-C)
11. Uredba o naravnem rezervatu Zelenci (Ur. l. RS, št. 53/13)
12. Uredba o Naravnem rezervatu glinokopnih bajerjev z okolico na Bobovku pri Kranju (Ur. l. RS, št. 34/16)
13. Uredba o naravnem rezervatu Ormoške lagune (Ur. l. RS, št. 23/17)
14. Uredba o ustanovitvi Krajinskega parka Češeniške in Prevojske gmajne (Ur. l. RS, št. 42/23)
15. Odlok o ustanovitvi Regijskega parka Pohorje (Ur. l. RS, št. 9/24)